Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej
rok założenia 1922

UNIWERSYTET MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU
Wydział Filozofii i Nauk Społecznych

XIII INTERDYSCYPLINARNA KONFERENCJA NAUKOWA z cyklu „CZŁOWIEK I ŚWIAT - WYMIARY ODPOWIEDZIALNOŚCI" pt. Nauka i odpowiedzialność. O roli wartości w nauce

Akademia Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej,
Warszawa, platforma Microsoft Teams. 8 października 2021 roku.

OPIS I CEL NAUKOWY KONFERENCJI

XIII interdyscyplinarna konferencja z cyklu „Człowiek i świat – wymiary odpowiedzialności" zostanie poświęcona tematyce szeroko rozumianej odpowiedzialności w nauce. W ramach konferencji pragniemy wspólnie zadawać pytania dotyczące etycznego wymiaru działalności naukowej, związane z kształtowaniem wzorców, ideałów, wartości i zasad, które powinny być realizowane przez naukowców. Ważnym wymiarem prowadzonych w czasie konferencji rozważań będzie też zwrócenie uwagi na pytania dotyczące roli etycznej oceny w analizowaniu działalności naukowej.

W dyskusji nad tymi trudnymi zagadnieniami zainspirujemy się twórczością i działalnością patronki naszej uczelni Marii Grzegorzewskiej. Minęło sto lat od założenia przez nią Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej, który dziś nosi imię swojej założycielki. Jej działalność stanowi mocne świadectwo związków pomiędzy odpowiedzialnością nauki za życie społeczne, a ich instytucjonalnymi i praktycznymi konsekwencjami.

W 2021 roku naukowcy i tworzone przez nich instytucje naukowe w Polsce mierzą się z kolejnym rokiem reformy szkolnictwa wyższego. Reformy, która w imię umiędzynarodowienia i poprawy jakości nauki w Polsce znacząco zmienia standardy oceny naukowców, sposób przyznawania środków na badania, czy szerzej logikę oceny działalności naukowej. Polskie doświadczenie ma przy tym wymiar międzynarodowy – wpisuje się bowiem w dynamikę przemian w nauce, które mają miejsce w wielu zakątkach świata.

Pytaniom o odpowiedzialność nauki towarzyszyć będzie zatem refleksja nad sposobem kształtowania polityki publicznej dotyczącej obecności wartości w działalności naukowej, zasad i norm mających znaczenie dla prowadzenia działalności naukowej, sposobów finansowania nauki, sposobu instytucjonalnej oceny działalności naukowej, politycznym wymiarem decyzji dotyczących kształtu instytucji naukowych. W czasie konferencji zostanie poddane dyskusji przekonanie o możliwości wypracowania jednolitych standardów dla zróżnicowanych dziedzin działalności naukowej.

PROPONOWANE OBSZARY TEMATYCZNE

Do bardziej szczegółowych tematów, do których dyskutowania zapraszamy w czasie konferencji należą:

a) rola wartości w kształtowaniu standardów nauki (Lekka-Kowalik, 2008) - rola naukowców w kształtowaniu standardów nauczania i sposobów przekazywania wiedzy; wpływ sposobu parametryzacji działalności naukowej na kształt standardów naukowych i znaczenie błędów w sposobach oceny naukowców (Tüür-Fröhlich, 2016); standardy etyczne, które obowiązywać powinny w działalności naukowej; rola uczelnianych komisji etycznych (Surmiak 2019); problematyka wpływu instytucji o charakterze politycznym na instytucjonalny kształt jaką przybiera działalność naukowa; odpowiedzialność etyczna naukowców za wpływ nauki na życie społeczne (Sandel 2020); odpowiedzialne badania naukowe i innowacje (Ribeiro, Shapira, 2018).

b) wartości istotne dla prowadzenia naukowej debaty - kryzys nauki objawiający się w sprowadzeniu działalności naukowej do „walki paradygmatów" (Sokal, Bricmont, 2004); niebezpieczeństwa związane z popularnością relatywistycznych koncepcji nauki, w tym postmodernizmu, niektórych nurtów w filozofii nauki, czy socjologii wiedzy (Wheen 2005); prawa autorskie i ograniczenia patentowe jako przykłady ograniczania dyskusji i dostępu do osiągnięć naukowych (Drahos 2016); przemilczanie odmiennych poglądów w debacie naukowej (Barbook, 2009; Lynch, 2020); żywe laboratoria i laboratoria innowacji jako przykłady przestrzeni angażowania różnych podmiotów w działalność naukowo-badawczą (Higgins, Klein 2011).

c) normatywny charakter relacji pomiędzy różnymi dziedzinami wiedzy - niektóre przemiany we współczesnych systemach edukacyjnych sprzyjają ograniczeniu i niezrozumieniu roli wartości, norm i zasad w życiu społecznym; towarzyszy temu ograniczenie znaczenia przypisywanego naukom humanistycznym i społecznym; kryteria efektywności i wydajności organizacyjnej stają się ważniejsze od wolności, autonomii jednostek, czy umiejętności krytycznego myślenia; związki nauki ze sposobami sprawowania władzy wpływają na poziom zaufania do nauki (Doctorow 2020); mają też nierzadko negatywny wpływ na procesy demokratyczne (Nussbaum, 2010; Potulicka, Rutkowiak 2010).

d) ekonomizacja i finansjalizacja nauki - negatywny wpływ kapitalizmu na wszelkie nierynkowe podmioty i struktury (Napiórkowski, 2019; Robinson, 2019) dotyczy także nauki i badań naukowych; często granice autonomii nauki wyznacza język ekonomiczny, nauka zostaje zaś poddana postępującej biurokratyzacji i parametryzacji, zaś pracownicy naukowi nierzadko dotknięci są procesami obniżającymi standardy ochrony praw pracowniczych (Zuboff ,2019).

Punktem odniesienia powyższych wątków pozostaje rola refleksji o charakterze etycznym w prowadzeniu rozważań na temat działalności naukowej. Do udziału zapraszamy przedstawicieli różnych dziedzin działalności naukowej, których doświadczenia i sposób oceny omawianych procesów przyczyni się do wieloaspektowego spojrzenia na opisywane problemy. Celem pozostaje przy tym dyskusja nad specyfiką standardów w różnych dziedzinach nauki, prowadzenie refleksji nad normatywnym wymiarem działalności naukowej, rolą wartości w prowadzeniu działalności naukowej.

Komitet Programowo-Organizacyjny:

Dr hab. Helena Ciążela, prof. APS
Dr hab.Zbigniew Hull. prof. UWM
Prof. dr hab. Włodzimierz Tyburski, APS
Dr hab. Marcin Zdrenka, prof. UMK
Prof. dr hab. Andrzej Kiepas, Pol. Śl.
Dr hab. Andrzej Papuziński, prof. UKW
Dr hab. Piotr Domeracki, prof. UMK

Dr Mateusz Kucz, APS
Dr Marcin Leźnicki, UMK
Dr Katarzyna Łukaszewska, APS
Dr Iwona Stachowska, APS
Dr Łukasz Rąb, APS
Dr Piotr Rosół, APS

Bibliografia

1. Barbrook, F. (2009). Przyszłości wyobrażone. Od myślącej maszyny do globalnej wioski. Muza SA (Spectrum).
2. Doctorow, C. (2020). How to destroy surveillance capitalism. Retrieved from https://onezero.medium.com/how-to-destroy-surveillance-capitalism-8135e6744d59.
3. Drahos, P. (2016). A philosophy of intellectual property. Routledge.
4. Furedi, F.(2014). Gdzie się podziali wszyscy intelektualiści. PIW.
5. Higgins, A., Klein S. (2011). Introduction to the Living Lab Approach [w:] Accelerating Global Supply Chains with IT-innovation, red. Yao-Hua Tan i inni, Springer.
6. Lekka-Kowalik, A. (2008). Odkrywanie aksjologicznego wymiaru nauki. Wydawnictwo KUL.
7. Lynch, M. P. (2020). Prawda i życie. Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego.
8. Napiórkowski, M. (2019). Kod kapitalizmu. Jak Gwiezdne Wojny, Coca-Cola i Leo Messi kierują twoim życiem. Krytyka Polityczna.
9. Nussbaum, M. C. (2016). Nie dla zysku. Dlaczego demokracja potrzebuje humanistów, wyd. Fundacja Kultura Liberalna. Warszawa.
10. Potulicka, E. & Rutkowiak, J. (2010) Neoliberalne uwikłania edukacji. Impuls.
11. Robinson, W. (2019). Into the Tempest. Essays on the New Global Capitalism. Haymarket Books.
12. Ribeiro, B., Shapira P., (2018). Responsible Research and Innovation (RRI): A Manchester perspective.
13. Sandel M., (2020). Tyrania merytokracji, Wydawnictwo Naukowe PWN
14. Sokal, A. & Bricemont, J. (2004). Modne bzdury, Zysk i Ska.
15. Surmiak, A. (2019), Komisje etyczne dla badań społecznych w Polsce. Perspektywa socjologów i antropologów społeczno-kulturowych. Studia Socjologiczne 4 (235), 157-182.
16. Tüür-Fröhlich, T. (2016). The Non-trivial Effects of Trivial Errors in Scientific Communication and Evaluation. Verlag Werner Hülsbusch.
17. Wheen, F. (2005). Jak brednie podbiły świat. Muza SA (Spectrum).
18. Zuboff, S. (2019). The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power. New York: PublicAffairs.

PUBLIKACJA

Udział w konferencji jest bezpłatny, w ramach którego istnieje możliwość, po uzyskaniu pozytywnych recenzji, publikacji wybranych tekstów w czasopiśmie „Ruch Filozoficzny" w numerze 4/2021. Teksty przeznaczone do publikacji w czasopiśmie należy nadsyłać w języku angielskim. Wytyczne dla autorów znajdą Państwo tutaj: https://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/RF/about/submissions#authorGuidelines.

WAŻNE TERMINY

Termin nadsyłania zgłoszeń na konferencję: 30 czerwca 2021 r.

Termin nadsyłania propozycji tematyki tekstów do publikacji: 30 czerwca 2021 r.

Termin nadsyłania tekstów przygotowanych do publikacji: 5 września 2021 r.

Termin konferencji: 8 października 2021 r.